

Toliko je bilo med obema vojnama Kranjske gore, ki pa je velik del že živel od turizma.

nem odnosu do okolja. Sem vsekakor sodi kmetijstvo, »mehki« turizem in primerna obrt.

Obnova pašnih površin in oživitve planšarstva s stališča varstva okolja ni tako vprašljiva kot je uporaba teh površin za smučišča. Pripadajoče žičnice namreč zelo kvarijo krajinsko podobo, obratovanje smučišča ima tudi svoje vplive na okolje, poleg tega pa smučišče za seboj potegne tudi vso turistično infrastrukturo (lokale, servise, restavracije), s čimer se problemi obremenitve okolja povečajo.

Glede na to, da Kranjska gora večino turistov gosti v poletnem obdobju, bi se morala zavzemati za ohranjanje naravnih danosti v širši okolici. Razvoj zimskega

turizma (smučišč) namreč zelo otežuje razvoj poletnega, kajti od erozije razbrzdana pobočja, preprežena z žičnicami, za oko niso preveč vabljiva. Turizem bi moral v bližini narodnega parka videti prednost, ne pa oviro. Razvoj »mehkega« turizma bi pomenil korak naprej od nasilnega urbanega turizma, od načrtov, ki ne pomenijo nič drugega kot krajinsko uničenje.

* * *

Opomba: Zaradi moje starosti poročanje o zgodovinskih dogajanjih v zvezi z načrti o smučiščih na Vršiču večinoma ne temelji na lastnih spominih in izkušnjah, temveč je vezano na podatke iz literature in osebne vire, zato se za morebitne pomanjkljivosti prizadetim iskreno opravičujem.

SVETLOBA IN TOPLOTA IZ ALTERNATIVNEGA VIRA ENERGIJE

ČISTA SONČNA ENERGIJA

Slovenska planinska zveza in njena planinska društva bodo morala v najbližji prihodnosti posvetiti največjo možno pozornost alternativnim virom energije v gorah in predvsem v svojih planinskih postojankah. Na tem področju si ne bo treba izmišljati novosti, kajti marsikje v Alpah so na tem področju že marsikaj storili.

Berchtesgadenska sekcija Nemškega planinskega društva je tako na primer svojo Kärligersko kočjo ob Funtenskem jezeru opremila s sončnimi celicami, s čimer so hoteli dokazati, ali je mogoče na ta

način oskrbovati vsaj del kočje z električno energijo in tako omejiti obratovanje generatorja.

Na zunanji steni južne strani kočje so pritrtili štiri visoko zmogljive sončne celice (47 W), ki naj bi vse leto nabirale energijo za osvetljevanje prostorov, ki so v koči odprti pozimi in v katerih ni oskrbnika (zimske sobe). Tako proizveden »sončni« tok se skladišči v štirih sončnih baterijah, ki se med uporabo praznijo. V dveh prostorih, na hodniku in v stranišču so instalirali osem varčevalnih solarnih žarnic (120/11 W) — in poskus je stekel.

Dosedanja uporaba se je pokazala kot izredno uspešna, sekcija pa si je s to potezo zapisala dve pozitivni točki. Poleti mora generator proizvesti le prav majhne količine električnega toka, torej potrebuje manj dieselskega goriva in je tako obremenitev okolja z izpušnimi plini bistveno manjša. Poleg tega je mnogo bolj poskrbljeno za varnost pred požarom v koči, kajti sedanja razsvetljava je bistveno varnejša od osvetljevanja s svečami, petrolejkami in plinskimi svetilkami, s čimer so si planinci doslej svetili pozimi, ko koča ni oskrbovana.

Zdaj se je ista planinska sekcija lotila enakega podviga še v eni od svojih koč, kajti rezultati v prvi koči so karseda ugodni.

Čeprav v nemških hribih ni toliko kraškega sveta kot pri nas, je nemške planince že dolgo motilo odvajanje odpadka iz planinskih koč. Medtem ko je mogoče odplake na nekraškem svetu prečistiti in jih potem spustiti v vodotok, ki navadno takointako teče nedaleč od koče, na krasu pri kočah ni tekočih vod, odplake pa najpogosteje tako ali drugače odtečejo skozi špranje in slejkoprej pritečejo na dan v dolinah, kjer lahko tudi onesnažujejo pitno vodo.

Nemški planinci pravijo, da odslej najverjetneje vsaj v svoji Passauski koči na kraškem ozemlju Leogangerskih Kamnenskih gorá, ki je na višini 2033 metrov,

takšnih problemov ne bodo imeli. V Passauski koči je namreč od lanskega poletja preizkusno suho stranišče. Fekalije, papir in drugi organski odpadki, ki v poletnih mesecih ostanejo med obratovanjem v koči, se predelajo v popolnoma neškodljiv kompost. Biološki postopki za predelavo so se najprej izkazali v skandinavskih državah, zdaj pa jih bodo prenesli še v nekatere nemške planinske koče v višinah nad 2000 metrov, kjer so primerni klimatski pogoji. Posebnost hišnega stranišča v Passauski koči so sončne celice, ki poskrbijo za zbiranje toplote, s katero ogrejejo odpadke na delovno temperaturo 30 do 40 stopinj, in sicer celo v zimskih mesecih, tako da je kompostiranje odpadkov verjetno končano že pred začetkom naslednje poletne planinske sezone in obratovanja koče. Če bo to v resnici tako in če kolonije bakterij v resnici lahko zdržijo brez zimskega spanja in nepretrgoma delajo, se bo pokazalo te dni, ko bodo pregledali učinke tega sistema.

Celotni gradbeni stroški, vključno s stroški za gradnjo in montažo sanitarij in novo zimsko sobo, so znašali 220.000 mark. Vseh stroškov ni nosilo planinsko društvo, ki je lastnik koče, ampak so velik del prispevali Nemško planinsko društvo in Bavarsko državno ministrstvo za železni razvoj in varovanje okolja — kar 70 odstotkov vsega denarja.

AKCIJI ZA OČIŠČENJE DVEH NAJVIŠJIH GORA NA SVETU

VRAČANJE VELIKANOV NJIHOVI NARAVI

Ali bo zadnje desetletje tega stoletja postalo desetletje velikega čiščenja gorá po vsem svetu? Nekateri razveseljivi podvigi kažejo na to, da bi se to res lahko zgodilo, s čimer smo pravzaprav lahko kar zadovoljni.

Začelo se je z najprikupnejšo in najbolj simbolično goro, z Mount Everestom (8848 m). Tam se je 22. aprila zbrala mednarodna odprava, v kateri so bili Američani, Japonci in Kitajci. Zbrali in odnesli naj bi z gore in njenih pobočij tone odpadkov, ki so jih v več desetletjih pustile številne odprave na najvišji gori sveta, ker do pred nedavnim pač še ni bila taka navada, da bi odprave goro za seboj pospravile.

Ta akcija spada k »zelenemu križarskemu pohodu« ameriškega predsednika Georga Busha. Predsednik je namreč v čast varstvenika okolja Barryja Commonerja, ki je 22. aprila 1970 pripravil prvi razglas za rešitev našega planeta, razglasil 22. april za »dan zemlje«.

Druga »smetarska odprava« bo delovala letošnjega julija v Pakistanu. Njen cilj bo,

da bo drugo najvišjo goro na svetu, K-2 (8611 m), spet vrnila naravi. Znameniti Abruzzijev greben na K-2 je na primer zdaj z več kot 20 000 metri fiksnih vrvi dobesedno vklešen, na vseh straneh pa gledajo iz snega in ledu napol podrti ostanki šotorov in višinskih taborov.

Za to očiščevalno akcijo se je treba zahvaliti organizaciji Mountain Wilderness, pokrovitelji pa so organizacije in inštituti iz Rima, Zeneve in Bielle. Vodja podviga bo Alberto Pinelli, strokovnjak za arheologijo in etnologijo Orienta, ki je doslej posnel že vrsto znanstvenih dokumentarnih filmov in je bil vodja vrste odprav v velike gorske verige Azije. Na tej odpravi bodo sodelovali znani alpinisti iz osmih držav, ki imajo velike izkušnje iz Himalaje. Predvideno je tudi sodelovanje trekinških skupin, ki bodo ostajale v baznem taboru po dva dni, da bodo pomagale čistiti okolico.

Takšne akcije imajo smisel le tedaj, če je mogoče s takšnimi dejanji prispevati k radikalni spremembi mišljenja in obnašanja članov alpinističnih odprav. Zaradi